

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ЕРСЬОЗОГЛУ ІСМАЇЛ

УДК 378+37-057.212+373

**ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ МЕНЕДЖЕРІВ ОСВІТИ
ДО ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
В ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Одеса – 2015

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
Черненко Наталія Миколаївна,
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,
професор кафедри управління освітніми закладами та державної служби.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
Корнещук Вікторія Вікторівна,
Одеський національний політехнічний університет,
завідувач кафедри соціальної роботи та кадрового менеджменту;

кандидат педагогічних наук, доцент
Вознюк Лідія Володимирівна,
Дніпропетровський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти,
доцент кафедри освітнього менеджменту.

Захист дисертації відбудеться «10» листопада 2015 р. о 12 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 41.053.01 Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65029, м. Одеса, вул. Ніщинського, 1.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» за адресою: 65020, м. Одеса, вул. Старопорто-франківська, 36.

Автореферат розіслано «8» жовтня 2015 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

І. А. Княжева

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Одним із стратегічних завдань модернізації системи вищої освіти, окреслених у Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, є інтеграція в європейський і світовий соціокультурний простір, що вимагає якісної підготовки менеджерів освіти до професійної діяльності.

Зважаючи на те, що інформація пронизує всі етапи процесу управління загальноосвітнім навчальним закладом, із закритої системи перетворюється на більш складну – відкриту систему, на яку впливають значні інформаційні потоки зовнішнього і внутрішнього середовищ, суттєво ускладнюються обов'язки та відповідальність менеджерів освіти, змінюються і розширюються функції, ускладнюється їхня роль у сучасній освіті. Усвідомлення впливу і значущості якісного збирання, обробки й оцінки інформації у загальноосвітньому навчальному закладі, координації інформаційних потоків та мереж у сучасних умовах, прийняття відповідних управлінських рішень щодо вдосконалення і розвитку інформаційно-аналітичної діяльності вимагає оновлення професійної підготовки менеджерів освіти.

Об'єктом наукових інтересів з різних аспектів досліджуваної проблеми виступили: менеджмент в освіті (Г. Єльнікова, Л. Вознюк, В. Гладкова, А. Казакова, В. Крижко, А. Кузьмінський, Є. Павлютенков, О. Сакалюк, В. Симонов та ін.), професійна підготовка фахівців у вищій школі (А. Богуш, З. Курлянд, І. Богданова, Е. Карпова, Н. Кічук, І. Княжева, А. Ліненко, І. Пальшкова, Г. Яворська та ін.), оцінка управлінської діяльності керівника школи (В. Зверєва, Л. Кравченко, В. Корнещук, Е. Литвиненко, Т. Шамова та ін.), принципи і методи управління (Т. Десятков, О. Коберник, С. Хаджирадєва та ін.), основи інформаційно-аналітичної діяльності (І. Захарова, І. Кузнецов, Л. Філіпова та ін.), інформаційно-аналітична діяльність у сфері державного управління (О. Карпенко та ін.), інформація, пошук, аналіз, захист в інформаційно-аналітичній діяльності (І. Кузнецов та ін.), інформаційно-аналітична діяльність у прийнятті управлінських рішень (О. Додонов, В. Путятін, В. Валетчик та ін.), різновиди інформаційно-аналітичної діяльності, її методи, об'єкти і суб'єкти (В. Варенко та ін.), алгоритм інформаційно-аналітичної діяльності (Л. Петренко та ін.), види аналітичної діяльності (В. Бакуменко, В. Сороко та ін.), методи аналітичної діяльності (Ю. Сурмін, О. Кілієвич та ін.), інформаційне забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом (В. Гуменюк, Л. Калініна та ін.), управління загальноосвітнім навчальним закладом із використанням комп'ютерних технологій (В. Лунячек), підготовка державних службовців до аналітичної діяльності (Ю. Глушук та ін.) тощо.

Водночас у системі підготовки майбутніх менеджерів освіти наявні певні суперечності між: змістом підготовки майбутніх менеджерів освіти і їхньою здатністю ефективно виконувати функції інформаційно-аналітичної діяльності; новими вимогами до професійної діяльності менеджерів освіти та необхідністю розробки науково-теоретичної бази їхньої підготовки, яка б відповідала вимогам сучасних змін і трансформування в галузі освіти на національному, регіональному та місцевих рівнях. Розв'язання означених суперечностей зумовило вибір теми дисертаційного дослідження **«Підготовка майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження виконано відповідно до теми кафедри управління освітніми закладами та державної служби «Теорія і практика розвитку сучасної освіти та удосконалення системи управління навчальними закладами» (№ 0111U009910), що входить до тематичного плану науково-дослідної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Тема дисертації затверджена вченою радою Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (протокол № 4 від 25 листопада 2011 року).

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати й експериментально апробувати педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах.

Завдання дослідження:

1. Розкрити й обґрунтувати сутність і структуру феномена «підготовленість майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності»; уточнити поняття «інформаційно-аналітична діяльність», «менеджер освіти».

2. Визначити педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах.

3. Виявити критерії, показники та схарактеризувати рівні підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах.

4. Розробити й апробувати експериментальну методика і модель підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у загальноосвітніх навчальних закладах.

Об'єкт дослідження – професійно-педагогічна підготовка майбутніх менеджерів освіти у вищих навчальних закладах.

Предмет дослідження – експериментальна методика підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі.

Гіпотеза дослідження – підготовка майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності буде ефективною, якщо реалізувати такі педагогічні умови: андрагогічна спрямованість професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти; створення інформаційно-ресурсної бази для забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності майбутніх менеджерів освіти; наявність досвіду інформаційно-аналітичної діяльності в реальних ситуаціях управління загальноосвітнім навчальним закладом (далі – ЗНЗ).

Методи дослідження: теоретичні – аналіз і систематизація філософської, психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури з метою визначення стану і теоретичного обґрунтування проблеми підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності, виокремлення педагогічних умов підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ; емпіричні – опитування й анкетування менеджерів освіти з метою виявлення стану їхньої підготовленості до здійснення інформаційно-аналітичної діяльності; педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний етапи) з метою перевірки ефективності виокремлених педагогічних умов підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ; методи математичної статистики (статистична обробка результатів експериментальної роботи та їх інтерпретація) з метою перевірки достовірності результатів дослідження та підтвердження його гіпотези.

База дослідження. Дослідницько-експериментальну роботу проведено в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Інституті суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка, Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини.

Експериментальним дослідженням було охоплено 324 особи. У формуальному експерименті взяли участь 164 студенти.

Наукова новизна дослідження: вперше обґрунтовано й експериментально апробовано педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ (андрагогічна спрямованість професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти; створення інформаційно-ресурсної бази для забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності майбутніх менеджерів освіти; наявність досвіду інформаційно-аналітичної діяльності в реальних ситуаціях управління ЗНЗ); розкрито сутність феномена «підготовленість майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності»; визначено структуру підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ: компоненти (когнітивно-діяльнісний, соціально-комунікативний), критерії (обізнаність, навченість, комунікативність, рефлексивність) з відповідними показниками; схарактеризовано рівні (високий, достатній, середній, низький) підготовленості

майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ; розроблено модель підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ (інформаційно-когнітивний, інструментально-репродуктивний, діяльнісно-проектувальний етапи); уточнено поняття «інформаційно-аналітична діяльність», «менеджер освіти». Набули подальшого розвитку теорія і методика підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ.

Практична значущість дослідження полягає в розробці діагностувальної та експериментальної методик підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ; спецкурсу «Основи інформаційно-аналітичної діяльності менеджерів освіти»; системи вправ, кейсів, ділових ігор тощо, які можуть бути використані у процесі підвищення кваліфікації менеджерів освіти у вищі, керівниками ЗНЗ, викладачами вищих навчальних закладів при складанні програм і методичних посібників для магістрів.

Особистий внесок здобувача в роботах, опублікованих у співавторстві. У працях [7] автором представлено дослідження й аналіз результатів проектування кар'єрного зростання менеджера освіти, застосовуючи методи самоаналізу, у [17] – схарактеризовано особливості акмеологічного підходу до формування професійної компетентності майбутніх фахівців.

Результати дослідження впроваджено в навчальний процес Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (акт про впровадження № 853 від 03.04.2015 р.), Інституту суспільства Київського університету імені Бориса Грінченка (акт про впровадження № 115 від 24.02.2015 р.), Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (акт про впровадження № 777/01 від 20.03.2015 р.), Придунайської філії Приватного акціонерного товариства «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна академія управління персоналом» (акт про впровадження № 73 від 06.04.2015 р.), Ізмаїльського державного гуманітарного університету (акт про впровадження № 1-7/11 від 16.01.2015 р.), Чорноморського державного університету імені П. Могили (акт про впровадження № 272 від 17.03.2015 р.), Державного закладу «Гомельський державний університет імені Ф. Скорини» (акт про впровадження № 071739 від 14.04.2015 р.), Кишинівського державного педагогічного університету імені І. Крянге (акт про впровадження № 01-12/368 від 07.04.2015 р.).

Апробація результатів дослідження. Основні положення і результати дослідження доповідались: на міжнародних («Сучасні проблеми та перспективи розвитку регіональної освіти» (Одеса, 2009); «Управління навчальним закладом: стан проблем, стратегії розвитку» (Одеса, 2011, 2012); «Становлення особистості професіонала: перспективи й розвиток» (Одеса, 2012), «Управління навчальними закладами: досвід, проблеми та перспективи» (Одеса, 2013),

«Актуальні дослідження в соціальній сфері» (Одеса, 2013); «Людина та соціум: сучасні проблеми взаємодії (психологічні та педагогічні аспекти)» (Львів, 2014), «Теорія і практика управління педагогічним процесом» (Одеса, 2014), «История и современное состояние педагогических и психологических наук» (Київ, 2014), «Актуальні проблеми дошкільної та вищої освіти» (Одеса, 2014), «Управління навчальними закладами: досвід, проблеми та перспективи» (Одеса, 2014), («Перспективні напрямки розвитку сучасних педагогічних та психологічних наук» (Харків, 2015) науково-практичних конференціях.

Основні результати дослідження висвітлено у 18 публікаціях, із них 5 статей – у фахових виданнях України, 1 – у зарубіжному періодичному науковому виданні, 12 – апробаційного характеру (із них 2 – у співавторстві).

Структура та обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (210 найменувань), 5 додатків, що обіймають 38 сторінок. Повний обсяг дисертації складає 231 сторінку. Основний текст дисертації викладено на 171 сторінках. Робота містить 17 таблиць та 1 рисунок, що обіймають 2 сторінки самостійного тексту.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми, визначено об'єкт, предмет, мету, гіпотезу, завдання дослідження; схарактеризовано методи роботи; розкрито наукову новизну, практичну значущість дисертації; подано дані щодо апробації, впровадження одержаних результатів і структури роботи.

У першому розділі **«Теоретичні засади підготовки менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах»** розкрито й обґрунтовано сутність і структуру феномена «підготовленість майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності»; уточнено поняття «інформаційно-аналітична діяльність», «менеджер освіти»; визначено педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ.

За результатами аналізу наукового фонду з'ясовано, що проблема інформаційно-аналітичної діяльності менеджерів освіти у ЗНЗ недостатньо розкрита, оскільки більшість наукових досліджень присвячено інформаційній діяльності менеджерів освіти та інформаційному забезпеченню навчальних закладів (О. Андріянова, М. Бухаркіна, В. Варенко, В. Гуменюк, Л. Даниленко, Л. Забродська, М. Карандаш, В. Леонський, О. Матвієнко, М. Моїсеєва, Л. Паращенко, А. Петров, З. Пожидаєва, Е. Полат, Н. Сомилкіна, Є. Хриков та інші).

Управлінська діяльність менеджерів зумовлена ефективністю виконання ними тих професійних функцій, через які реалізовано основні види їхньої діяльності. Проведений контент-аналіз дав можливість систематизувати погляди вчених (Ю. Конаржевський, В. Крижко, Є. Павлютенков, Л. Поважнисянський, О. Пономарьов, О. Романовський, З. Черваньов) щодо функцій менеджерів освіти і

констатувати, що найбільш розповсюдженими виявились організаційна, контрольна, комунікативна, аналітична й інформаційна функції. Інформаційно-аналітичні функції тісно пов'язані з усіма іншими функціями і забезпечують їх якісне виконання, оскільки від отриманої інформації, вміння її інтерпретувати й аналізувати залежить виконання інших функцій.

Очевидним є те, що інформація пронизує всі функції управління, що забезпечують ефективність професійної діяльності менеджерів освіти і є основним предметом і результатом праці керівників і спеціалістів усіх рівнів управління. Водночас інформація є об'єднуювальною ланкою між суб'єктом та об'єктом управління в навчальному закладі, а також між навчальним закладом і зовнішнім середовищем.

У дисертації з'ясовано сучасне розуміння поняття «менеджер освіти» з позиції професійного керівника освіти, який здобув відповідну підготовку (Л. Карамушка); володіє професійними знаннями і вміннями для реалізації ефективного управління в освіті (О. Мармаза, О. Сакалюк); фахівця, що обіймає посаду певного управлінського рівня в освіті та володіє знаннями, вміннями, навичками, здобутими в результаті спеціальної підготовки у ВНЗ, особистісними якостями, що забезпечують ефективність здійснення управлінських функцій відповідно до цієї посади (М. Торган); особистості, яка здійснює роботу з актуалізації таких психічних станів, якостей і властивостей людей, що є психологічним підґрунтям їхньої ефективної діяльності з досягнення поставленої управлінської мети (Н. Коломінський). Менеджер освіти – фахівець, який володіє професійними знаннями, вміннями, необхідними особистісними якостями для здійснення управління в освіті.

Аналіз наукової літератури (В. Валетчик, В. Варенко, В. Гуменюк, О. Додонова, І. Захарова, О. Карпенко, П. Конотопова, І. Корнеєва, І. Кузнецова, С. Кумицький, Ю. Курносова, К. Маркелов, О. Матвієнко, О. Несторенко, Л. Петренко, В. Попов, В. Путятіна, Є. Степанова та ін.) засвідчив, що дотепер відсутній єдиний підхід щодо визначення поняття «інформаційно-аналітична діяльність», її розглядають: як сукупність дій та заходів з метою обґрунтування прийняття рішень на основі методів і засобів збирання, обробки й аналізу даних на основі інформаційних технологій (О. Несторенко), галузь людської діяльності, що покликана забезпечити інформаційні потреби суспільства аналітичними та інформаційними технологіями у процесі переробки вихідної інформації й одержання якісно нового знання (О. Додонова, В. Путятіна, В. Валетчик); діяльність інформаційно-аналітичних підрозділів органів державної служби і приватних корпорацій, що складається з діагностики, прогнозування та моделювання інформаційних процесів, подій, відносин, технологій, що допомагають приймати управлінські рішення і сприяють їх практичному втіленню (К. Маркелов, В. Попов). Інформаційно-аналітичну діяльність розглядаємо як сукупність інформаційних процесів (збирання,

пошук, переробка інформації), необхідних для якісного та ефективного процесу управління.

Підготовленість майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності розуміємо як результат підготовки, який виражається в набутті професійних знань, умінь і навичок (правова обізнаність, поінформованість, організованість, об'єктивність, критичність, аналітичність, креативність, стратегічність, комунікативність, діалогічність, рефлексивність) здійснювати управління інформаційно-аналітичними процесами в загальноосвітньому навчальному закладі, що дозволяє ефективно виконувати менеджеру освіти свої функціональні обов'язки.

На підставі теоретичного дослідження та аналізу робочих навчальних програм професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти було визначено педагогічні умови і розроблено експериментальну модель підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ.

Враховуючи наукові здобутки вчених (Ю. Бабанський, Л. Качалова, С. Кашлев, З. Курлянд, К. Недялкова, І. Птіцина, С. Хатунцева, Т. Шамова, Л. Яновська та ін.), під педагогічними умовами розуміємо взаємопов'язану сукупність обставин, засобів і заходів у педагогічному процесі, що сприяє ефективній професійній підготовці майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ. Визначені педагогічні умови (андрагогічна спрямованість професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти, створення інформаційно-ресурсної бази для забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності майбутніх менеджерів освіти, наявність досвіду інформаційно-аналітичної діяльності в реальних ситуаціях управління ЗНЗ) реалізовувались у комплексі на кожному етапі експериментальної роботи, оскільки всі вони впливають на процес підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ.

У другому розділі «Дослідно-експериментальна робота з підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах» визначено критерії, показники, схарактеризовано рівні підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, розроблено й експериментально апробовано методику діагностування і формування зазначеної підготовленості та модель підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, подано результати констатувального і формувального етапів дослідження.

У дослідженні визначено критерії і показники підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, як-от: обізнаність (показники: знання теоретичних засад інформаційної аналітики у ЗНЗ, видів педагогічного й управлінського аналізів; алгоритму та інструментарію здійснення інформаційно-аналітичних досліджень, процедур

проведення інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі, організаційно-правових основ управління інформаційно-аналітичною діяльністю у ЗНЗ, знання видів і типів інформаційних систем і баз даних як державних, так і недержавних інституцій, із яких можна одержувати первинну інформацію для здійснення інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ); навченість (показники: вміння когнітивні – будувати алгоритм проведення інформаційно-аналітичних процедур; уміння практичні – здійснювати інформаційну аналітику із застосуванням науково визнаних процедур (аналіз, порівняння, контент-аналіз, SWOT-аналіз); уміння управлінські – застосовувати інформаційну аналітику в прийнятті управлінських рішень); комунікативність (показники: здатність забезпечувати зворотній зв'язок із суб'єктами освітнього процесу у ЗНЗ на засадах діалогу, здатність забезпечувати комунікацію суб'єктів освітнього процесу у ЗНЗ, застосовуючи якісні інформаційні продукти та послуги); рефлексивність (критично оцінювати проблеми, що пов'язані зі здійсненням інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, здатність здійснювати систематизацію інформації щодо впливу зовнішніх чинників на організаційну структуру інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, обґрунтовувати / інтерпретувати стратегію розвитку інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ).

Відповідно до критеріїв і показників було схарактеризовано рівні підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності (високий, достатній, середній, низький).

Високий (творчий) рівень притаманний майбутнім менеджерам освіти, які вільно володіють навчальним матеріалом, обізнані з теоретичними засадами інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, алгоритмом та інструментарієм здійснення інформаційно-аналітичних досліджень, організаційно-правовими основами управління інформаційно-аналітичною діяльністю у ЗНЗ, вільно обирають види і методи аналізу. Студенти цього рівня вміють застосовувати набуті знання в навчальному процесі та втілювати їх у подальшу управлінську діяльність, у них наявні вміння здійснювати інформаційну аналітику із застосуванням науково визнаних процедур (аналіз, порівняння, SWOT-аналіз тощо). Вони забезпечують комунікацію суб'єктів освітнього процесу у ЗНЗ, використовуючи якісні інформаційні продукти та послуги; здатні критично оцінювати проблеми, що пов'язані зі здійсненням інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, враховувати вплив зовнішніх чинників на організаційну структуру інформаційно-аналітичної діяльності та обґрунтовувати / інтерпретувати стратегію розвитку інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ.

Достатній (конструктивно-варіативний) рівень характерний для студентів, які вільно володіють навчальним матеріалом, обізнані з теоретичними засадами інформаційно-аналітичної діяльності, алгоритмом та інструментарієм здійснення інформаційно-аналітичних досліджень,

організаційно-правовими основами управління інформаційно-аналітичною діяльністю у ЗНЗ, вільно обирають види і методи аналізу, водночас вони подекуди неадекватні його завданням. Студенти цього рівня не завжди доречно застосовують набуті знання в навчальному процесі та втілюють їх у подальшу управлінську діяльність, хоча мають стійкі навички виконання інформаційно-аналітичних досліджень, у них наявні вміння здійснювати інформаційну аналітику із застосуванням науково визнаних процедур (аналіз, порівняння, SWOT-аналіз тощо). Майбутні менеджери освіти забезпечують комунікацію суб'єктів освітнього процесу у ЗНЗ, використовуючи якісні інформаційні продукти та послуги; здатні критично оцінювати проблеми, що пов'язані зі здійсненням інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, виправляють помилки, серед яких є суттєві, однак не завжди спроможні обґрунтувати, добирати аргументи для підтвердження своїх поглядів. Ураховують вплив більшості зовнішніх чинників на організаційну структуру інформаційно-аналітичної діяльності, здатні обґрунтовувати / інтерпретувати стратегію розвитку інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ.

Середній (рецептивно-продуктивний) рівень притаманний студентам, які володіють навчальним матеріалом поверхово, ознайомлені лише з деякими ключовими поняттями, обізнані з теоретичними засадами інформаційно-аналітичної діяльності, алгоритмом та інструментарієм здійснення інформаційно-аналітичних досліджень, організаційно-правовими основами управління інформаційно-аналітичною діяльністю у ЗНЗ, але не завжди доречно обирають види і методи аналізу, припускають помилки. Майбутні менеджери освіти цього рівня мають елементарні нестійкі вміння виконання завдання, не завжди доречно застосовують набуті знання в навчальному процесі та втілюють їх у подальшу управлінську діяльність; у них наявні вміння здійснювати інформаційну аналітику із застосуванням науково визнаних процедур (аналіз, порівняння, SWOT-аналіз тощо). Вони забезпечують комунікацію суб'єктів освітнього процесу у ЗНЗ, використовуючи інформаційні продукти та послуги, проте при цьому припускають суттєві помилки; здатні оцінювати проблеми, що пов'язані зі здійсненням інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, однак не завжди спроможні критично обґрунтувати, добирати аргументи для підтвердження думки. Не враховують вплив зовнішніх чинників на організаційну структуру інформаційно-аналітичної діяльності, вони не вміють обґрунтовувати / інтерпретувати стратегії розвитку інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ.

Низький (репродуктивний) рівень характерний для майбутніх менеджерів освіти, які мають фрагментарні знання теоретичних засад інформаційно-аналітичної діяльності, алгоритму та інструментарію здійснення інформаційно-аналітичних досліджень, організаційно-правових основ управління інформаційно-аналітичною діяльністю у ЗНЗ, ознайомлені з окремими ключовими поняттями, водночас у них відсутні сформовані вміння здійснювати

інформаційну аналітику із застосуванням науково визнаних процедур (аналіз, порівняння, SWOT-аналіз тощо). Студенти цього рівня забезпечують комунікацію суб'єктів освітнього процесу у ЗНЗ, використовуючи інформаційні продукти та послуги, проте при цьому припускають низку помилок. Нездатні оцінювати проблеми, що пов'язані зі здійсненням інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, володіють матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів; вони неспроможні критично обґрунтувати, добирати аргументи для підтвердження своєї думки.

Для визначення рівнів підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності розроблено методику діагностування, що складається з п'яти блоків завдань, які різняться за своєю складністю. До першого блоку увійшли завдання, що вимагали вибір із запропонованих варіантів однієї правильної відповіді, на встановлення відповідності між визначеннями та їх сутністю, відкритого формату. До другого блоку – тестові завдання, що потребували вибору кількох варіантів правильних відповідей. До третього блоку – тестові завдання, представлені категоріями логічних пар, що дозволило вимірювати вміння використовувати знання в нових ситуаціях із використанням різних методів аналізу, зокрема: аналіз елементів, взаємозв'язків, організаційних принципів і т. ін. Четвертий блок включав тестові завдання відкритого формату для вимірювання вмінь створювати ціле з частин (характеризується за такими параметрами як: створення власного повідомлення, плану, алгоритму дій, системи абстрактних відношень і т. ін.), здатність самостійно виконувати завдання, розв'язувати задачі, проблеми й оцінювати їх. П'ятий блок представлений тестовими завданнями у форматі ситуаційного кластеру.

Результати констатувального експерименту засвідчили, що підготовленість майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ розподілилась у такий спосіб: високий рівень – 4,3 % студентів ЕГ і 4,4 % КГ, достатній рівень – 14% респондентів ЕГ і 15% КГ, середній рівень – 42,1% ЕГ і 40% КГ, низький рівень – 39,6 % майбутніх менеджерів освіти ЕГ та 40,6 % КГ.

Різниця в підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ в ЕГ і КГ виявилася не статистично вагомою, що підтверджено критерієм однорідності χ^2 . З огляду на одержані результати констатувального етапу експерименту, дійшли висновку щодо необхідності проведення цілеспрямованої роботи з підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ.

Розроблена модель підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ (див. рис.) обіймає три етапи: інформаційно-когнітивний, інструментально-репродуктивний і діяльнісно-проектувальний, містить педагогічні умови, мету, навчальні цілі, зміст, методи і

<p>Мета: підготовка майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах</p>
--

Рис. Модель підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітньому навчальному закладі

форми організації навчання на кожному етапі підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ. Зміст експериментальної методики було забезпечено спецкурсом «Основи інформаційно-аналітичної

Результат: підготовленість майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах

діяльності менеджерів освіти», позааудиторною роботою та управлінською практикою.

Реалізація педагогічної умови – андрагогічна спрямованість професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти – передбачала врахування специфіки навчання дорослих, що зумовлена їхніми фізіологічними, психологічними, соціальними, професійними особливостями. Провідна роль на лекційних і практичних заняттях відводилася тому, хто навчається (майбутньому менеджеру освіти). Організація процесу навчання будувалася на рефлексії майбутніх менеджерів освіти, їхня навчальна діяльність передбачала постійну підтримку (консультування, інформування, оновлення навчальних матеріалів) тощо.

Педагогічна умова – створення інформаційно-ресурсної бази для забезпечення процесу підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності (Інтернет-ресурси, ліцензійні програми, бази, які здійснюють інформаційну аналітику) – забезпечувала аудиторну і самостійну роботу майбутніх менеджерів освіти. База інформаційно-методичних ресурсів охоплювала такі блоки: дидактичний (сконцентровано електронний навчально-методичний комплекс зі спецкурсу «Основи інформаційно-аналітичної діяльності менеджерів освіти»); програмний (скомплектовано спеціальними комп'ютерними програмами і комплексами UNIS School, «Електронний журнал», ASC розклад тощо). Так, наприклад, програмний комплекс «UNIS School» було призначено організації праці керівників установ освіти завдяки автоматизованому обліку й обробці інформації, вдосконаленню системи ведення документації ЗНЗ, забезпеченню інформаційної взаємодії між відповідними рівнями системи з використанням електронних засобів зв'язку, зменшенню паперових інформаційних потоків з нижньої управлінської ланки до верхньої за рахунок збільшення електронних потоків інформації, збереженню цілісності інформації на всіх етапах її обробки.

Інформаційна система «Електронний журнал» сприяла вирішенню проблеми оперативного висвітлення й аналізу успішності учнів, що дозволило залучати батьків до навчально-виховного процесу і налагодити зручний інформаційний обмін між школою та батьками.

Педагогічна умова – наявність досвіду інформаційно-аналітичної діяльності в реальних ситуаціях управління загальноосвітнім навчальним закладом була реалізована в процесі виробничої (управлінської) практики.

На управлінській практиці майбутні менеджери освіти аналізували організаційну структуру ЗНЗ, структурного підрозділу, напрями діяльності навчального закладу і плани розвитку, сучасний стан забезпечення діяльності ЗНЗ інформаційно-комунікативними зв'язками, документообіг ЗНЗ, листування, внутрішні та зовнішні комунікації ЗНЗ. Реалізація зазначеної педагогічної умови передбачала підготовку аналітичних висновків з документообігу і напрямів діяльності ЗНЗ, розробку відповідних рекомендацій, збирання

фактичного матеріалу та виконання індивідуальних завдань (аналітична записка). Результатом управлінської практики стала презентація за програмою Power Point власних пропозицій щодо поліпшення управлінської діяльності ЗНЗ, яка проходила під час захисту управлінської практики, що дозволило майбутнім менеджерам освіти оцінити свій рівень теоретичних знань, побачити реальні проблеми управління навчальним процесом у ЗНЗ, зокрема з інформаційно-аналітичної діяльності.

Експериментальна методика передбачала комплексне впровадження визначених педагогічних умов, формами і методами реалізації яких виступили лекційні та практичні заняття, тренінги, вправи, позааудиторна і самостійна робота студентів, що застосовувалися в межах інформаційно-когнітивного, інструментально-репродуктивного і діяльнісно-проектувального етапів.

Метою першого – інформаційно-когнітивного – етапу було узагальнення і систематизація знань студентів щодо основ інформаційно-аналітичної діяльності менеджерів ЗНЗ. На цьому етапі реалізовано перший модуль спецкурсу «Основи інформаційно-аналітичної діяльності менеджерів загальноосвітніх навчальних закладів», який було спрямовано на систематизацію знань студентів щодо особливостей інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, їхньої обізнаності з видами, принципами, етапами (алгоритмом) і процедурами інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ тощо. Було проведено круглий стіл «Сучасні аспекти інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, кейс-стаді «Створення інформаційного середовища в навчальному закладі», семінар-практикум «Робота з програмним комплексом «UNIS School» тощо.

Метою другого етапу – інструментально-репродуктивного було поглиблення знань майбутніх менеджерів освіти щодо складових інформаційно-аналітичної діяльності (інформаційної та аналітичної), ознайомлення з особливостями цих видів діяльності у ЗНЗ та відпрацювання отриманих знань на практиці. На цьому етапі було реалізовано другий модуль спецкурсу «Процедури та інструменти / продукти інформаційної аналітики», який передбачав формування умінь використовувати основні процедури, інструменти і продукти інформаційної аналітики у ЗНЗ. Проведено семінар «Інформаційні продукти та інформаційні послуги навчального закладу», ділові ігри «Комунікація – основа інформаційно-аналітичної діяльності», «Оцінка альтернатив прийняття управлінських рішень», «Алгоритм проведення інформаційно-аналітичних процедур», АКС «Інструменти інформаційної аналітики», «Моніторинг якості навчання учнів у ЗНЗ», практикум «Оцінювання діяльності загальноосвітнього навчального закладу». На цьому етапі майбутні менеджери освіти розробляли й аналізували моніторингові дослідження («Моніторинг якості навчальних досягнень учнів з дисципліни (за вибором)»), «Моніторинг роботи класних керівників», «Моніторинг методичної роботи у ЗНЗ», «Моніторинг виховної роботи у ЗНЗ» тощо), готували аналітичні записки (АКС «Написання висновків до аналітичної записки», семінар-практикум

«Аналітична записка та її складові») із застосуванням науково визнаних процедур (аналіз, порівняння, контент-аналіз, SWOT-аналіз тощо).

Метою третього – діяльнісно-проектувального – етапу було застосування набутих знань і вмінь у практичній управлінській діяльності. На цьому етапі було реалізовано третій модуль спецкурсу «Практикум з інформаційно-аналітичної діяльності менеджерів освіти в управлінні ЗНЗ», що передбачав виїзні семінари, тренінги, майстер-класи на базах різних ЗНЗ і проходження управлінської практики. Так, наприклад, на одному з виїзних занять було розкрито особливості та власний досвід роботи з програмами В. Киричука «Універсал» і «Персонал», визначено роль і значущість сучасних засобів інформатизації в організаційно-управлінській діяльності загальноосвітнього закладу, презентовано досвід використання сучасних програмних засобів для системи управління школою на семінарі «Інформатизація організаційно-управлінської діяльності у ЗНЗ». У межах спецкурсу «Основи інформаційно-аналітичної діяльності менеджерів освіти» було розроблено систему завдань і вправ на самостійне опрацювання, спрямованих на закріплення знань, удосконалення вмінь діяти оперативно в практичній діяльності.

По завершенні формувального етапу експерименту проведено прикінцеве обстеження, метою якого було виявлення змін у рівнях сформованості підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ в ЕГ і КГ, результати якого подано в таблиці.

Таблиця

Порівняльні результати рівнів підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах на констатувальному і прикінцевому етапах експерименту (у %)

Групи	Рівні							
	Високий		Достатній		Середній		Низький	
	формуваннядо	після формування	формуваннядо	після формування	формуваннядо	після формування	формуваннядо	після формування
ЕГ	4,3	18,3	14	51,2	42,1	26,8	39,6	3,7
КГ	4,4	6,2	15	18,1	40	38,1	40,6	37,6

Як засвідчує таблиця, на прикінцевому етапі експериментального дослідження високий рівень підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ показали 18,3% майбутніх менеджерів освіти ЕГ (було 4,3%) і 6,2% КГ (було 4,4%), достатній – 51,2% ЕГ (було 14%) і 18,1% КГ (було 15%), середній – 26,8% ЕГ (було 42,1%) і

38,1% КГ (було 40,0%), низький – 3,7 % ЕГ (було 39,6%) і 37,6% КГ (було 40,6%).

Зміни, що відбулися в результатах рівнів підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ ЕГ, виявилися статистично значущими, що підтверджено значенням критерію χ^2 , на відміну від результатів КГ. На прикінцевому етапі формувального експерименту $\chi_{емп\phi}^2 = 51,59$ більше за критичне значення $\chi_{0,05}^2 = 7,82$, що доводить дієвість моделі й експериментальної методики підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі вирішено актуальне наукове завдання щодо підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ. Результати, отримані в процесі дослідження, підтверджують гіпотезу, покладену в його основу, а реалізовані мета і завдання дослідження дали змогу дійти висновків, що мають теоретичне і практичне значення.

1. Розкрито й обгрунтовано, що підготовленість майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності – результат підготовки, який виражається у набутті професійних знань, умінь і навичок (правова обізнаність, поінформованість, організованість, об'єктивність, критичність, аналітичність, креативність, стратегічність, комунікативність, діалогічність, рефлексивність) здійснювати управління інформаційно-аналітичними процесами в загальноосвітньому навчальному закладі, що дозволяє ефективно виконувати менеджеру освіти свої функціональні обов'язки. Інформаційно-аналітична діяльність – це сукупність інформаційних процесів (збирання, пошук, переробка інформації), необхідних для якісного та ефективного процесу управління. Менеджер освіти – фахівець, який володіє професійними знаннями, вміннями, необхідними особистісними якостями для здійснення управління в освіті.

2. Визначено педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, а саме: андрагогічна спрямованість професійної підготовки майбутніх менеджерів освіти; створення інформаційно-ресурсної бази для забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності майбутніх менеджерів освіти; наявність досвіду інформаційно-аналітичної діяльності у реальних ситуаціях управління ЗНЗ.

3. Виявлено структуру підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, що містить два взаємопов'язані компоненти: когнітивно-діяльнісний і соціально-комунікативний. Критеріями підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ з відповідними показниками було обрано: обізнаність, навченість, комунікативність, рефлексивність.

Схарактеризовано рівні підготовленості зазначеної підготовки (високий, достатній, середній і низький). На основі результатів констатувального етапу експерименту встановлено, що високого рівня підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ досягли 4,3% респондентів експериментальної і 4,4% – контрольної груп. На достатньому рівні було 14% респондентів експериментальної і 15% – контрольної груп. Середній рівень підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності був у 42,1% респондентів експериментальної і 40% – контрольної груп, низький – відповідно у 39,6% і 40,6%.

4. Розроблено й апробовано експериментальну методику і модель підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, що обіймала три етапи: інформаційно-когнітивний, інструментально-репродуктивний і діяльнісно-проектувальний. У рамках кожного етапу реалізовано педагогічні умови, навчальні цілі, зміст навчання, засоби реалізації, очікувані результати щодо підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ.

5. Ефективність експериментальної методики підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ підтверджено результатами експерименту. В ЕГ високого рівня досягли 18,3% майбутніх менеджерів освіти (було 4,3%), достатнього – 51,2% (було 14%). На середньому рівні залишилося 26,8% студентів (було 42,1%), на низькому – 3,7% (було 39,6%). Щодо майбутніх менеджерів освіти КГ, то на прикінцевому етапі в них також відбулися певні позитивні зміни під впливом навчання, але незначні. Так, високий рівень підготовленості до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ виявлено у 6,2% студентів (було 4,4%); достатній – у 18,1% (було 15%); на середньому рівні залишилося 38,1% (було 40%) і на низькому – 37,6% (було 40,6%) майбутніх менеджерів освіти.

Аналізуючи одержані дані, дійшли висновку, що впровадження моделі й експериментальної методики підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ сприяло більш швидкому переходу студентів на вищий рівень підготовленості до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ, що підтвердило емпіричне значення критерію χ^2 .

Проведене дослідження не висвітлює всіх аспектів проблеми підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ. Перспективу подальших досліджень вбачаємо в розробці методики оцінки ефективності інформаційно-аналітичної діяльності менеджерів освіти.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Ерсьозоглу І. Інформаційно-аналітична діяльність менеджерів освіти шкільного рівня / І. Ерсьозоглу // Наука і освіта. – № 7. – 2014. – С. 80–84.

2. Ерсьозоглу І. Інформаційно-аналітичні функції менеджерів освіти у контексті сучасних наукових досліджень / І. Ерсьозоглу // Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди. – Київ, 2014. – Випуск № 10. – С. 190–195.

3. Ерсьозоглу І. Професійна діяльність менеджерів освіти шкільного рівня / І. Ерсьозоглу // Збірник наукових праць Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. – [Серія : Педагогіка і психологія]. – Вінниця, 2014. – Випуск № 42. – Ч 1. – С. 174–177.

4. Ерсьозоглу І. Технологія вимірювання рівня підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності / І. Ерсьозоглу // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. – 2015. – № 1. – С. 150–156.

5. Ерсьозоглу І. Формування підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності / І. Ерсьозоглу // Наука і освіта. – № 2. – 2015. – С. 36–40.

6. Ерсьозоглу І. Критеріальний апарат діагностики підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності / І. Ерсьозоглу // Psihologie. Pedagogie speciala. Asistenta sociala. – 2014. – № 4 (347). – С. 63–68.

7. Ерсьозоглу І. Авторская система проектирования карьерного роста менеджера образования / И. Ерсьозоглу, В. Гладкова // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [«Сучасні проблеми та перспективи розвитку регіональної освіти»], (30 жовтня 2009 р.). – Одеса : ПНПУ імені К.Д. Ушинського. – С. 43–45.

8. Ерсьозоглу І. Аутопсихологическая компетентность как акмеологическая технология проектирования профессиональной карьеры / И. Ерсьозоглу // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [«Управління навчальними закладами : досвід, проблеми та перспективи»], (1–2 листопада 2012 р.). – Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського. – С. 122–123.

9. Ерсьозоглу І. Факторы успешного карьеры руководителя учебного заведения / И. Ерсьозоглу // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [«Становлення особистості професіонала : перспективи й розвиток»], (24–25 лютого 2012 р.). – Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2012. – С. 60–62.

10. Ерсьозоглу І. Педагогічний колектив як кадровий потенціал загальноосвітнього навчального закладу / І. Ерсьозоглу // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [«Актуальні дослідження в соціальній сфері»], (15 січня 2013 р.). – Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2013. – С. 113–115.

11. Ерсьозоглу І. Інформаційно-аналітична компетентність менеджера освіти / І. Ерсьозоглу // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [«Управління навчальними закладами : досвід, проблеми, перспективи»], (29–30 жовтня 2013 р.). – Одеса : ПНПУ імені К.Д. Ушинського. – С. 7–8.

12. Ерсьозоглу І. Інформаційно-комунікаційні технології як важлива складова управління в сучасній школі / І. Ерсьозоглу // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [«Педагогічні та психологічні науки : виклики і сьогодення»], (08 серпня 2014 р.). – К. : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2014. – С. 65–66.

13. Ерсьозоглу І. Інформаційне забезпечення управління навчальним закладом / І. Ерсьозоглу // Матеріали міжнар. наук.-метод. конф. [«Теорія і практика управління педагогічним процесом»], (19–21 червня 2014 р.). – Одеса : Атлант, ВОІ СОІУ, 2014. – С. 83–86.

14. Ерсьозоглу І. Інформаційне забезпечення діяльності менеджера освіти / І. Ерсьозоглу // Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. [«Управління освітніми закладами : стан проблем, стратегії розвитку»], (29–30 жовтня 2014 р.). – Одеса : ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2014 – С. 11–12.

15. Ерсьозоглу І. Деякі аспекти інформаційно-аналітичної діяльності менеджерів освіти / І. Ерсьозоглу // Зб. тез наук. робіт міжн. наук.-практич. конф. [«Людина та соціум : сучасні проблеми взаємодії (психологічні та педагогічні аспекти)»], (31 жовтня – 1 листопада 2014 р.). – Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2014. – С. 58–60.

16. Ерсьозоглу І. Аналіз підготовленості майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах / І. Ерсьозоглу // Зб. тез міжн. наук.-практ. конф. [«Перспективні напрямки розвитку сучасних педагогічних і психологічних наук»], (13-14 лютого 2015 р.). – Харків : Східноукраїнська організація «Центр педагогічних досліджень», 2015. – Ч. 2. – С. 16–19.

17. Ерсьозоглу І. Акмеологічні підходи до формування професійної компетентності майбутніх фахівців / І. Ерсьозоглу, В. Гладкова // Виховання і культура. – 2009. – № 1–2 (17–18). – С. 28–32.

18. Ерсьозоглу І. Аналітична діяльність менеджерів освіти в контексті сучасних наукових досліджень / І. Ерсьозоглу // Наша школа. – 2014. – № 6. – С. 8–14.

АНОТАЦІЯ

Ерсьозоглу І. «Підготовка майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах». – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», МОН України – Одеса, 2015.

У дисертації вперше визначено педагогічні умови підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ (андрагогічна спрямованість професійного навчання майбутніх менеджерів освіти; створення інформаційно-ресурсної бази для забезпечення процесу підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності; наявність досвіду інформаційно-аналітичної діяльності в реальних ситуаціях управління загальноосвітнім навчальним закладом); розкрито сутність і структуру інформаційно-аналітичної діяльності у ЗНЗ; визначено її компоненти (когнітивно-діяльнісний, соціально-комунікативний), критерії (обізнаність, навченість, комунікативність, рефлексивність), показники, схарактеризовано рівні підготовленості (високий, достатній, середній, низький); розроблено й апробовано модель та експериментальну методику підготовки майбутніх менеджерів освіти до інформаційно-аналітичної діяльності в загальноосвітніх навчальних закладах.

Ключові слова: майбутні менеджери освіти, інформація, інформаційно-аналітична діяльність, педагогічні умови, загальноосвітній навчальний заклад.

АННОТАЦИЯ

Ерсезоглу И. Подготовка будущих менеджеров образования к информационно-аналитической деятельности в общеобразовательных учебных заведениях. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание учёной степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Государственное учреждение «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского», МОН Украины – Одесса, 2015.

В первой главе «Теоретические основы подготовки менеджеров образования к информационно-аналитической деятельности в общеобразовательных учебных заведениях» определена и обоснована структура феномена «подготовленность будущих менеджеров образования к информационно-аналитической деятельности», уточнены понятия «информационно-аналитическая деятельность», «менеджер образования».

Педагогическими условиями подготовки будущих менеджеров образования к информационно-аналитической деятельности в общеобразовательных

учебных заведениях являются: андрагогическая направленность профессионального обучения будущих менеджеров образования; создание информационно-ресурсной базы для обеспечения процесса подготовки будущих менеджеров образования к информационно-аналитической деятельности; наличие опыта осуществления информационно-аналитической деятельности в реальных ситуациях управления общеобразовательным учебным заведением. Разработанная экспериментальная модель подготовки будущих менеджеров образования к информационно-аналитической деятельности в общеобразовательных учебных заведениях предусматривает три этапа: информационно-когнитивный, инструментально-репродуктивный и деятельно-проектировочный. В рамках каждого этапа определены учебные цели, содержание учебных элементов, средства реализации и педагогические условия обучения, ожидаемые результаты подготовленности будущих менеджеров образования к информационно-аналитической деятельности.

Во второй главе «Опытно-экспериментальная работа по подготовке будущих менеджеров образования к информационно-аналитической деятельности в общеобразовательных учебных заведениях» определены критерии и показатели, охарактеризованы уровни подготовленности будущих менеджеров образования к информационно-аналитической деятельности в общеобразовательных учебных заведениях, разработана и экспериментально апробирована методика диагностирования указанного феномена, экспериментальная методика подготовки будущих менеджеров образования к информационно-аналитической деятельности в общеобразовательных учебных заведениях, представлены результаты констатирующего и формирующего этапов исследования.

В структуре информационно-аналитической деятельности менеджера образования выделено два взаимосвязанных компонента: когнитивно-деятельностный и социально-коммуникативный. Определены критерии подготовленности будущих менеджеров образования к информационно-аналитической деятельности в общеобразовательных учебных заведениях (знание, обучаемость, коммуникативность, рефлексивность) с показателями и уровнями (высокий, достаточный, средний и низкий). Формирующий эксперимент был реализован путем включения в процесс профессиональной подготовки будущих менеджеров образования разработанного спецкурса «Основы информационно-аналитической деятельности менеджеров образования».

Результаты формирующего этапа эксперимента подтвердили эффективность предложенной модели и методики подготовки будущих менеджеров образования к информационно-аналитической деятельности в общеобразовательных учебных заведениях.

Ключевые слова: будущие менеджеры образования, информация,

информационно-аналитическая деятельность, педагогические условия, общеобразовательное учебное заведение.

ANNOTATION

Ersezohlu Ismail. Preparing future education managers for information analytics at general educational institutions. – Manuscript copyright.

Candidate's thesis in Pedagogical Science, speciality 13.00.04 – theory and methods of professional education. – State Institution “South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky”, Ministry of Education and Science of Ukraine – Odessa, 2015.

The dissertation introduces the pedagogical conditions of preparing future education managers for the information analytics at general educational institutions (andragogical orientation of professional training; creation of information and resource basis for providing the process of preparing future education managers for the information analytics; experience of information analytics activity in real situations of managing a general educational institution). The essence and structure of information analytics carried out by an education manager at a general educational institution are revealed; the components (cognitive and activity, social and communicative) and criteria of this phenomenon (awareness, proficiency, communication skills, reflexivity) are determined; the levels of future education managers' proficiency (high, sufficient, medium, low) are described; the model and experimental technique of preparing future education managers for the information analytics at higher educational institutions are developed and approbated.

Keywords: future education managers, information analytics, pedagogical conditions.

Підписано до друку 6.10.2015.

Обсяг 0,9 друк. арк. Формат 60x88/16 Зам. № 3611/15

Наклад 100 прим.

Надруковано у ФОП Бондаренко М.О.

м. Одеса, вул. В.Арнаутська, 60

т. +38 0482 35 79 76

info@aprel.od.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до державного реєстру видавців ДК № 4684 від 13.02.2014 р.